

ЗАТВЕДЖЕНО
Засіданням педагогічної ради
Гімназії №5
Шепетівської міської ради
Хмельницької обл.
Протокол №1 від 29.08.2025

ПОЛОЖЕННЯ
про порядок захисту дітей від насильства, булінгу (цькування)
та жорстокого поводження
в Гімназії №5 Шепетівської міської ради

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок захисту дітей від насильства, булінгу (цькування) та жорстокого поведіння в Гімназії №5 Шепетівської міської ради

1. Загальні положення

Це Положення визначає систему організації роботи гімназії щодо запобігання, виявлення, реагування та соціального захисту дітей, які зазнали або можуть зазнати будь-яких форм насильства, жорстокого поведіння чи булінгу (цькування).

Мета: створення безпечного освітнього середовища, забезпечення захисту прав дітей та своєчасного реагування на випадки насильства.

Положення розроблено відповідно до:

- Конституції України
- Законів України «Про освіту»; «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поведіння з дітьми» № 3792-IX від 06.06.2024, «Про соціальні послуги»; «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей»;
- Порядку реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі освіти, затвердженого наказом МОН України від 28.12.2019 № 1646;
- Листів МОН України: від 29.12.2022 № 1/19267-22 «Щодо запобігання насильству та булінгу в закладах освіти»; № 1/3311-24 від 26.02.2024 «Про запобігання кібербулінгу»; № 1/9-487 від 13.09.2024 «Щодо організації роботи з протидії булінгу»; № 1/9-567 від 28.10.2024 «Щодо взаємодії закладів освіти з іншими органами»
- Методичних рекомендацій МОН України щодо запобігання та протидії насильству (лист від 18.05.2018 № 1/11-5480).

Дане Положення є внутрішнім нормативним актом гімназії, обов'язковим для виконання всіма учасниками освітнього процесу.

2. Основні поняття

2.1. Безпечне освітнє середовище - середовище, в якому створено умови для фізичної, психологічної та соціальної безпеки учнів, де немає насильства,

жорстокого поводження та булінгу, а права дітей захищені і забезпечується їхній розвиток.

2.2. Насильство - будь-які дії, що завдають фізичної, психологічної, моральної або економічної шкоди дитині.

Види насильства:

1. Фізичне - удари, штовхання, піднімання за руки/ноги, інші тілесні ушкодження.
2. Психологічне (емоційне) - приниження, погрози, залякування, ігнорування, маніпуляції.
3. Сексуальне - будь-які дії сексуального характеру без згоди дитини або з примусом.
4. Економічне - обмеження доступу до матеріальних ресурсів, вимагання грошей чи майна.

2.3. Жорстоке поводження - систематичне застосування фізичної, психологічної чи емоційної шкоди до дитини.

2.4. Булінг (цькування) - умисні дії, спрямовані на приниження, залякування або ізоляцію учня групою осіб або окремою особою.

Види булінгу:

1. Фізичний - удари, штовхання, пошкодження особистих речей.
2. Вербальний - образи, лайка, погрози.
3. Соціальний (ізоляція) - виключення з групи, поширення чуток.
4. Кібербулінг - цькування через соціальні мережі, месенджери, електронну пошту.

2.5. Домашнє насильство - насильницькі дії щодо дитини або іншого члена сім'ї, що здійснюються членами родини або особами, які проживають разом.

3. Завдання гімназії

- 3.1. Створення безпечного, дружнього до дитини освітнього середовища.
- 3.2. Формування культури ненасильницької поведінки, толерантності, поваги до прав людини.
- 3.3. Забезпечення ефективної системи виявлення, фіксації та реагування на випадки насильства чи булінгу.
- 3.4. Підвищення правової та психологічної обізнаності учнів, педагогів, батьків.
- 3.5. Надання допомоги дітям, які постраждали або стали свідками насильства.
- 3.6. Здійснення соціального супроводу дітей у складних життєвих обставинах.

Відповідно до ст. 30 Закону України «Про освіту» заклади освіти забезпечують на своїх сайтах (у разі їх відсутності - на сайтах своїх засновників) відкритий доступ до публічної інформації та документів, зокрема:

- правил поведінки здобувача освіти в Гімназії;
- планів заходів, спрямованих на запобігання та протидію домашньому насильству та булінгу (цькуванню) в Гімназії, погоджених із територіальними органами поліції;
- порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв та

звернень про випадки домашнього насильства та булінгу (цькування) в закладі освіти;

порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);

порядок визначення уповноваженої особи з питань запобігання та протидії булінгу і інших форм насильства у сфері освіти в межах закладу;

контактну інформацію про уповноважену особу, про служби, до яких можна звернутися постраждалим (інформаційний стенд та сайт закладу освіти);

інформацію про проведення виховної роботи та інформаційно-просвітницьких заходів.

Здійснення інформування (на сайтах закладів освіти, шкільних стендах тощо) про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насилля у школі та сім'ї; Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії», працівників ювенальної превенції територіального органу поліції.

Обов'язкове інформування відповідних органів про випадки, або підозри щодо форм насильства та експлуатації.

Взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання всіх видів насильства відповідно до чинного законодавства.

4. Відповідальні особи

4.1. Директор гімназії:

- забезпечує виконання вимог законодавства у сфері захисту дітей;
- призначає наказом уповноважену особу;
- організовує початкове та періодичне інформування, інструктаж всіх працівників закладу про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження, експлуатації та найгірших форм дитячої праці. Даний інструктаж фіксується у відповідних журналах систематично;
- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які стали жертвами насильства, вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу/насильства;
- здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству та булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- створює комісію по розгляду звернень та скарг щодо випадків булінгу та домашнього насильства, до складу якої включає ювенальну превенцію. Комісія працює відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»;
- розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) за участі здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та відповідних заходів реагування;

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування)/насильства.
- повідомляє представникам ювенальної превенції Шепетівського РУП та службі у справах дітей Шепетівської міської ради про випадки булінгу (цькування)/насильства у Гімназії (**відповідальність за неповідомлення про факт булінгу/насильства лежить лише на керівникові закладу**).

4.2. Практичний психолог і соціальний педагог:

- Забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг/насильство, стали його свідками або постраждали від булінгу/насильства, веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення.
- Проводить інформаційно-просвітницьку роботу серед учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід, консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

4.3. Класні керівники:

- забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;
- спостерігають за взаєминами в дитячому колективі;
- фіксують підозрілі випадки;
- інформують адміністрацію, психолога, соціального педагога про факти насильства та булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;
- проводять виховні години на теми безпеки, прав дитини, булінгу, кібезбезпеки, вербування.

4.4. Педагогічні працівники:

- негайно повідомляють адміністрацію у разі підозри на насильство;
- дотримуються принципів недискримінації, поваги до гідності дитини.

4.5. Батьки (законні представники):

- зобов'язані сприяти формуванню у дитини навичок ненасильницького спілкування;
- взаємодіють із Гімназією та службами у разі виникнення проблем.

5. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

5.1. Здобувачі освіти мають право на:

- якісні освітні послуги;
- індивідуальну освітню траєкторію - через вільний вибір форм, темпу, програм, рівня складності навчання тощо;
- умови для здобуття освіти, зокрема для осіб з особливими освітніми потребами або соціально незахищених;
- свободу творчої, спортивної, культурної, просвітницької, наукової діяльності;
- участь у громадському самоврядуванні закладу освіти;
- безпечні й нешкідливі умови навчання і праці;
- захист від приниження честі та гідності, насильства, експлуатації, дискримінації чи булінгу (цькування);
- отримання соціальних і психолого-педагогічних послуг у разі, якщо особа постраждала або стала свідком булінгу.

5.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи й законні інтереси інших учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточення та довкілля;
- дотримуватися установчих документів і правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;
- повідомляти керівництво закладу освіти про випадки булінгу чи насильства стосовно учасників освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

5.3. Працівники, які залучаються до освітнього процесу, мають право на:

- захист професійної честі і гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

5.4. Зобов'язані:

- дотримуватись педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;
- особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України;
- формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою;

- запобігати вживанню ними та поширенню на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;
- повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

5.5. Батьки здобувачів освіти мають право:

- отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування);
- про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності; подавати заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;
- вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

Зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формуванню навичок здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів, культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- наставленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- сприяти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування) та вживати заходів за рекомендаціями комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) на те, що сприятиме покращенню і виправленню ситуації, якщо

дитина причетна до булінгу.

Відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування)

4.1. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту:

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, — тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, — тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, — тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, — тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

6. Взаємодія з установами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження в закладі освіти

6.1. Налагодження співпраці з службою у справах дітей Шепетівської міської ради, центром соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій.

6.2. Розроблення спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству та булінгу (цькуванню).

6.3. Участь представників інших установ у професійному інформуванні усіх учасників освітнього процесу щодо запобігання насильству та булінгу (цькуванню).

6.4. Залучення представників служб у справах дітей Шепетівської міської ради, центрів соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представників правоохоронних органів, громадських інституцій до розгляду звернень, заяв всіх видів насильства та булінгу (цькування).

6.5. Забезпечити взаємодію із місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги при проведенні спільних правопросвітницьких заходів щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) та домашньому насильству, а також спрямування осіб, що постраждали від булінгу (цькування) та домашнього насильства до найближчої точки доступу системи безоплатної правової допомоги з метою отримання правової інформації та консультацій, а при необхідності — забезпечення представництва їх інтересів у суді.

7. Прикінцеві положення

Положення затверджується наказом директора та погоджується педагогічною радою. Переглядається не рідше одного разу на три роки або за потреби.

6.1. Положення про порядок захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в Молодецькому закладі загальної середньої освіти I-III ступенів затверджується наказом керівника закладу і є обов'язковим до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

6.2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в Молодецькому закладі загальної середньої освіти I-III ступенів.